

Stihandlingsplan 2018-2022

- Danmarks bedste stinetværk

Sønderborg Kommune
2017

Stihandlingsplan 2018-2022

Sønderborg Kommune

- Danmarks bedste stinetværk

Forord

Sønderborg Kommunes stihandlingsplan 2018-2022 gør status og sætter nye mål for planlægningen af vandreruter i Sønderborg Kommune. Stihandlingsplanen er udarbejdet af stigruppen i sommeren 2017 og udlægger rammerne for det fortsatte arbejde med at etablere Danmarks bedste stinetværk.

/ 2017

.....

Borgmester Erik Lauritzen

Stihandlingsplanen er vedtaget i byrådet den 4. oktober 2017

Indholdsfortegnelse

Forord	1
Indledning.....	3
Vision	4
Stihandlingsplanens målsætning	4
Stigruppen og dens funktion.....	4
Stinetværket nu og i fremtiden	5
Stityper og kvalitetsstandard	6
Procedure for nye stier	7
Formidling og markedsføring.....	8
Økonomi	8
Bilag I	10
Bilag II.....	11

Indledning

Let adgang til natur og grønne områder har stor betydning for kommunens borgere og gæster og kan medvirke til at styrke bosætningen i kommunen. Igennem kommunens mange og varierede naturstier og vandreruter styrkes hele regionen som turistdestination. Der er fortsat et stort uudnyttet potentiale inden for natur- og kystturisme og mange udviklingsmuligheder, som kan udbygges fremadrettet. Det skal stihandlingsplanen være med til. Ved at bygge på kommunens øvrige strategiske udviklingsarbejde, støtter stihandlingsplanen op om mange forskellige indsatser på områder såsom friluftsliv, bosætning, natur- og kulturhistoriske værdier samt sundhedsfremme.

Ét af kommunens stærkeste friluftsbands er [Gendarmstien](#), som tiltrækker besøgende fra nær og fjern. På Gendarmstien oplever man områdets historiske vingesus samt varierede landskab. I 2015 blev Gendarmstien certificeret som Danmarks første europæiske kvalitetsvandrevej af European Ramblers Association¹ (ERA) og er hermed blevet en del af et europæisk fællesskab af særligt attraktive vandreruter. I 2018 skal Gendarmstien gencertificeres, og der sættes i forbindelse med certificeringsarbejdet fokus på, hvordan Gendarmstiens brand kan styrkes og markedsføres fremadrettet. Sammen med kommunens øvrige stinetwork, skal Gendarmstien være med til at sikre stihandlingsplanens vision om, at Sønderborg Kommune skal have Danmarks bedste stinetwork.

I Sønderborg Kommune har der siden 2007 været nedsat en tværfaglig stigruppe, som koordinerer og udvikler arbejdet med planlægning, etablering og vedligeholdelse af naturstier og vandreruter i hele kommunen. Stigruppen består af medlemmer fra afdeling Vand & Natur, Projekt & Anlæg, Erhverv & Affald samt By & Landskab.

¹ <http://www.era-ewv-ferp.com/programs/lqt/gendarmstien/>

Vision

I Sønderborg Kommune sigter vi efter at have Danmarks bedste stinetværk med et varieret tilbud af stiforløb og faciliteter. Stinetværket sikrer let adgang til natur og kyst i hele kommunen og rummer både muligheder for hverdagsaktiviteter og længere vandreture. Vi skaber en dynamisk og tidssvarende formidling af kommunens stinetværk med fokus på vores kulturhistorie og naturgrundlag.

Stihandlingsplanens målsætning

Stihandlingsplanen er et politisk godkendt værktøj til at sikre en effektiv og sammenhængende stiplanlægning igennem klare og gennemsigtige procedurer. Stihandlingsplanen udstikker kommunens fremadrettede arbejde med udvikling og forbedring af stinetværket over de næste fem år, med afsæt i et politisk vedtaget budget. Det er vigtigt, at der er sammenhæng mellem opgaver og økonomi, så nuværende og fremtidige stier lever op til den forventede kvalitet. Stihandleplanen understøtter en aktiv og tidssvarende formidling af kommunens stinetværk, med fokus på vores kulturhistorie og naturgrundlag. Derudover understøtter stihandlingsplanen, i dialog med lokalsamfundet, en kobling mellem lokale stier og stinetværket.

Ovenstående målsætning understøttes af en række handlinger, som skal være med til at sikre en fortsat udvikling.

- Stiplanlægningen forholder sig aktivt til kommunens øvrige strategiske udviklingsarbejde og støtter op om kommunens indsatser
- Stinetværket lever op til fastsatte kvalitetskriterier afhængig af stitype og anvendelsesforhold
- Formidlingen af stinetværket skal være af høj kvalitet og være tilpasset opdaterede digitale medier

Stigruppen og dens funktion

Det er stigruppens ansvar at koordinere og udvikle kommunens stinetværk med afsæt i stihandlingsplanens vision og målsætning. Stigruppen igangsætter stiprojekter, men indtager også en rådgivende funktion i forhold til stiprojekter, som ligger uden for stigruppens primære ansvarsområde. Dette forhold skal sikre et sammenhængende og varieret stinetværk i Sønderborg Kommune, som rummer mange forskellige muligheder, oplevelser og funktioner. Ansvar for udførelse af stiprojekter, iværksat i forbindelse med stihandlingsplanen ligger hos stigruppen. Dette indbefatter bl.a. forhandling med lodsejere, koordinering af myndighedsopgaver og formidling.

Stinetværket nu og i fremtiden
Med Gendarmstien som det stimæssige flagskib har Sønderborg Kommune med den første Stihandlingsplan 2012-2017 sammenbundet kommunen i et stinetværk af utrolig høj kvalitet. Rygraden i stinetværket består af de lange gennemgående vandreruter: Gendarmstien fra kommunegrænsen i vest til Skovby i øst, Alsstien fra Hardeshøj til Kegnæs og Alssundstien fra Alsion til Ballebro. Ud over at gå igennem og forbinde mange lokalområder, som hver især har gavn og glæde af stierne, så appellerer de lange ruter til vandreturisme. Som supplement til vandreruterne er stinettet udbygget med et væld af mindre lokale ruter, bl.a. via etablerede stier. De ligger typisk i sammenhæng med mindre befærdede mark- og grusveje. Adgang til kysten er højt prioriteret, men landskabsoplevelser, natur og kulturhistoriske oplevelser er alt sammen med til at fastlægge den bedst mulige rute.

Kommunens stinetværk i tal

Vandreruter, samlet længde: ca. 286 km

Naturstier, samlet længde: ca. 120 km

Antal naturstier i alt: 96 stk.

Antal vandreruter i alt: 21 stk.

Stier:

Græsstier: 31 km

Grusstier: 61 km

Trampestier: 17 km

Markveje: 10 km

Udstyr:

Trapper: 17 stk.

Broer: 29 stk.

Plankeovergange/spang: 10 stk.

Shelters: 6 stk., dog forventes 5 nye klar til forår 2018

Landskabet, naturen og stinetværket bliver brugt på mange forskellige måder af borgere og vandrende turister. For at imødekomme de forskellige behov er det vigtigt, at stierne har den nødvendige kvalitet i udformning og udstyr. For at optimere anvendelsen og oplevelsen af det offentlige stinetværk har kommunen fortsat fokus på især at opkvalificere de gennemgående vandreruter. Gendarmstien skal, for at opretholde sin status som europæisk kvalitetsvandrevej, gencertificeres hvert tredje år. Erfaringerne fra gencertificeringen vil kommunen bruge i sit fortsatte arbejde med at skabe Danmarks bedste stinetværk.

Stityper og kvalitetsstandard

Sønderborg Kommunes stinetværk består af flere forskellige typer stier, som adskiller sig i udformning, belægning og plejeniveau.

Stinetværket er til for alle - både lokale borgere og turister i alle aldersklasser - og skal derfor kunne rumme mange forskellige behov og interesser. Lokale borgere ønsker ofte mulighed for at kunne gå mindre ture i nærområdet i hverdagen og efterspørger sløjfestier.

Vandreturister ønsker i højere grad længere vandreruter af flere dages varighed. Det stiller forskellige krav til stinetværket.

Vandreruterne udgør rygraden i kommunens stinetværk. De er karakteriserede ved at være længere ruter og kan både bestå af naturstier, veje og strande. Alle vandreruterne har deres eget særkende, men fælles for dem er, at de tilbyder vandreoplevelser i en smuk og varieret natur og indbyder til mange forskellige former for rekreativ udfoldelse. I Sønderborg Kommune har vi bl.a. Gendarmstien, Alstien og Gråstenstien, som er at karakterisere som vandreruter. Naturstier er definerede som stier, der primært anvendes til rekreative formål. De er typisk udlagt i græs, grus eller som et trampet spor i terrænet og fungerer sjældent som transportvej for f.eks. biler eller cykler. Plejeniveauet på de forskellige typer af stier afhænger af belægningstype og funktion. I *Kvalitetshåndbogen for drift af grønne områder i Sønderborg Kommune* er kvalitetsstandarderne for bl.a. naturstier, hegn, udstyr mm. nærmere beskrevet. Stier anlægges som hovedprincip af stiggruppen med henblik på færdsel til fods, hvilket afspejler sig i udformning og pleje af stierne. Udvalgte stistrækninger egner sig pga. særlige forhold, belægning, beliggenhed eller andet også til en bredere kreds af brugere. Det kan være strækninger egnede til kørestolsbrug, eller særlige ruter, hvor cykling og ridning er muligt.

Færdselsretten på stier, der ikke ejes af Sønderborg Kommune, sikres ved tinglyst deklaration. Deklarationen omhandler bl.a. færdselsret, forpligtelser og rettigheder i forhold til f.eks. vedligeholdelse. Forholdet er med til at fremtidssikre stien og skabe klare og gennemsigtige ejer- og adgangsforhold.

Hvor i naturen må jeg færdes?

Som udgangspunkt har alle ret til at færdes på veje og stier i naturen og landskabet, uanset hvem der ejer arealet. Denne ret er sikret i naturbeskyttelsesloven. Der er dog nogle særlige "færdselsregler", som skal følges.

Rammerne for, hvad man må og ikke må i naturen, er beskrevet i adgangsreglerne i naturbeskyttelsesloven og adgangsbekendtgørelse. Du kan læse mere om reglerne for færdsel i det åbne land på kommunens [hjemmeside](#).

Procedure for nye stier

Stigruppen arbejder efter faste retningslinjer for stiplanlægning. Stigruppen varetager processen fra idé til anlægsfase og sørger for at afklare alle nødvendige forhold undervejs. Det er stigruppens ansvar at kvalitetssikre stiprojektet, så resultatet bliver en brugbar og funktionel sti afstemt efter formålet og i overensstemmelse med driftsmæssige hensyn.

Hvert stiprojekt er forskelligt og processen tilpasses de lokale forhold. Generelt følger alle stiprojekter igangsæt af stigruppen en fælles procedure, der består af:

1. Projektering
2. Lodsejerkontakt samt inddragelse af lokalsamfundet
3. Anlægsfase, formidlingsindsats og indvielse
4. Evaluering og overdragelse af driftsansvar.

Forud for hvert stiprojekt ligger et stort projekteringsarbejde. Denne del indeholder bl.a. en undersøgelse af mulige ruteføringer og stiens funktionelle udformning samt afklaring af formidlingsindsats. Et vigtigt element i stiprojekterne er lodsejerkontakten, som indledes så tidligt i processen som muligt. På baggrund af den besluttede linjeføring igangsættes konkrete lodsejrerforhandlinger. Under møderne drøftes forskellige forhold og en eventuel frivillig aftale tilpasses de individuelle forhold. Så vidt det er muligt inddrages lokalsamfundet i stiprojektet, så det tilpasses bedst muligt til lokale ønsker. På baggrund af forhandlingerne tages der beslutning om der er behov for yderligere politisk inddragelse.

Når alle aftaler og tilladelser er på plads bestilles opgaven ved entreprenør - typisk efter tilbudsgivning. Det fastlægges i stigrupperegi, hvordan formidlingsindsatsen skal være, herunder om der er behov for en engelsk og tysk udgave. Det vurderes om projektet giver anledning til en nødvendig opdatering af eksisterende materiale. Stigruppen planlægger og afholder indvielse af stien, gerne i samarbejde med det lokale landsbylaug.

Efter ibrugtagning overdrages driftsansvaret til afdeling Projekt og Anlæg, som er ansvarlig for at opsætte, opdatere og vedligeholde vejvisning samt varetage den daglige drift af stier og vandreruter. Herefter evalueres proces og anlæg med henblik på at få rettet op på fejl og uhensigtsmæssigheder.

Formidling og markedsføring

Vores natur og stinetværk danner grundlag for at markedsføre vores område og formidle den spændende natur og kulturhistorie til borgere og turister. Stigruppen er med til at sikre en optimal formidling og markedsføring igennem forskellige trykte og digitale medier. Det kan f.eks. være i form af foldere, guider, webapplikationer, kommunes hjemmeside og Facebook. Folderne distribueres vidt omkring, så de er tilgængelige mange steder i kommunen, f.eks. på kommunens biblioteker, og er en fast bestanddel i sommerhusudlejningsbureauer, campingpladser og på egnens museer etc.

Alle vandruter skiltes på stedet og der opsættes informationstavler, der beskriver ruten og området. Afhængig af målgruppen besluttes det, om der er behov for information på engelsk og tysk.

Ansvar for at opdatere og vedligeholde disse medier ligger i afdeling Vand & Natur. Opgaven løses i tæt samarbejde med stigruppen.

Et fokuspunkt i stihandlingsplanen er at udvikle og styrke formidlings- og markedsføringsindsatsen af kommunens stinetværk. Det sker i samarbejde med kommunens kommunikationsafdeling og Destination Sønderjylland. Der arbejdes målrettet på at sikre en god pressedækning ved indvielser af nye stier og formidlingstiltag og på at forbedre markedsføringen af informationsmaterialerne. Stigruppen vil desuden aktivt samarbejde med de øvrige aktører om at brande vores unikke område og stinetværk.

Økonomi

Nærværende stihandlingsplan udlægger rammerne for arbejdet med stiplanlægning i perioden 2018-2022. Med afsæt i stihandlingsplanens målsætning og dertil knyttede handlinger er der fastsat nogle delmål inden for den femårige periode. Delmålene består både af realisering af nye og igangværende stiprojekter samt opkvalificering af udvalgte eksisterende stier.

I tabellen nedenfor er stihandlingsplanens projekter opdelt i to dele; anlægsprojekter af nye stier samt opkvalificeringsprojekter. Her angives den forventede tidsplan for realisering af projekterne samt estimeret budget i kroner. Budget for stihandlingsplan 2018-2022 findes også i bilag II.

	Projekt	2018	2019	2020	2021	Budget
Nye stier	Kær Halvø stien (afsluttende arbejder)	600.000				600.000
	Nybøl Nor stien (nordlig del)	600.000	600.000	100.000	200.000	1.500.000
	Lillehav (Augustenborg)	200.000				200.000
	Augustenborg-Fynshav stien	100.000	250.000	250.000		600.000
Opkvalificering af udvalgte stier	Gencertificering af Gendarmstien	150.000			75.000	225.000
	Småstier og sløjfer	350.000	150.000	150.000	225.000	875.000
	Mommark – Drejet					
	Nybøl Nor stien (sydlig del, omlægning pga. Iergravning)					
	Færdiggørelse Riderute Als					
	Sundevedstien					
Lokale stønster *						
	I alt	2.000.000	1.000.000	500.000	500.000	4.000.000

* stier fremlagt f.eks. i [Lokale Udviklingsplaner \(LUP\)](#)

Som angivet ovenfor er budgettet fordelt i to dele. Der er således afsat 2,9 mio. kr. til etablering af nye stiprojekter i perioden 2018-2021. Stiprojekterne er prioriteret ud fra igangværende processer og politiske ønsker. Nogle af ovennævnte stier er påbegyndt i henhold til tidligere stihandlingsplan, men har ikke været mulige at anlægge inden for den heri fastlagte budget- og tidsmæssige ramme. Ud over nye stiprojekter fokuserer stihandlingsplanen også på en fortsat opkvalificering af eksisterende udvalgte stier. Der er på den baggrund afsat 1,1 mio. kr. i perioden 2018-2021 til at højne kvalitetsniveauet på eksisterende stier og skabe mindre, lokale sløjferuter i tilknytning til disse.

Mange lokalområder har stiønsker, nogle mere specifikke end andre, og nogle er større sammenhængende vandreruter. Herunder kan bl.a. nævnes et fælles ønske på Sydals om at forlænge Gendarmstien fra Skovby rundt om Kegnæs. Der er ikke inden for de budgetmæssige rammer afsat midler til at realisere denne rute.

Kontakt

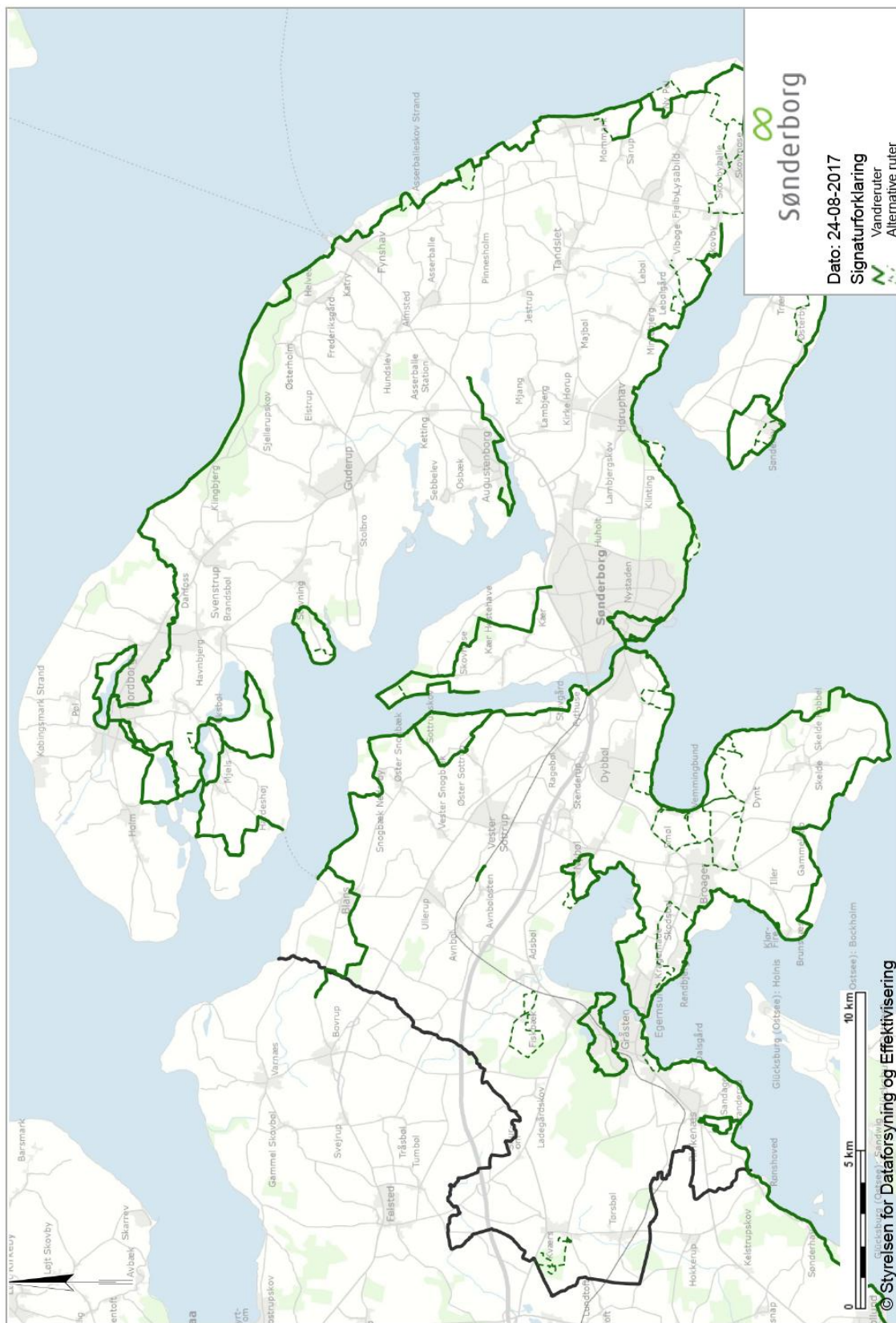
Oplever du problemer med stinetværket er du velkommen til at benytte den digitale løsning "Giv et praj" på Sønderborg Kommunes hjemmeside www.sonderborgkommune.dk.

Har du øvrige kommentarer til stinetværket eller stihandlingsplanen kan du kontakte følgende afdelinger:

By & Landskab	by-landskab@sonderborg.dk	8872 4072
Vand & Natur	vand-natur@sonderborg.dk	8872 4084
Projekt & Anlæg	projekt-anlaeg@sonderborg.dk	8872 6400
Erhverv & Affald	erhverv-affald@sonderborg.dk	8872 4083

Bilag I

Oversigtskort over nuværende vandreruter

Bilag II

Budgetoversigt

Projekt	2018	2019	2020	2021	Budget
Nye stier					
Kær Halvø stien (afsluttende arbejder)	600.000				600.000
Nybøl Nor stien (nordlig del)	600.000	600.000	100.000	200.000	1.500.000
Lillehav (Augustenborg)	200.000				200.000
Augustenborg-Fynshav stien	100.000	250.000	250.000		600.000
Opkvalificering af udvalgte stier					
Gencertificering af Gendarmstien	150.000			75.000	225.000
Småstier og sløjfer	350.000	150.000	150.000	225.000	875.000
Mommark – Drejet					
Nybøl Nor stien (sydlig del, omlægning pga. lergravning)					
Færdiggørelse Riderute Als					
Sundevedstien					
Lokale stiønsker *					
I alt	2.000.000	1.000.000	500.000	500.000	4.000.000

* stier fremlagt f.eks. i [Lokale Udviklingsplaner \(LUP\)](#)

www.sonderborgkommune.dk

Sønderborg Kommune
Rådhusstorvet 10
6400 Sønderborg
T 8872 6400
F 8872 6402
post@sønderborg.dk

Mandag-Onsdag 10-15
Torsdag 10-17
Fredag 10-14

